

BESLUT

2016-10-17

Dnr: 16/00630, 631
och 632**SAKEN**

Rapport, SVT1, 2016-02-09, kl. 7.30, 8.00, 8.30 och *Gomorrön Sverige*, SVT1, 2016-02-09 samt *Aktuellt*, SVT2, 2016-02-09, inslag med en lagbok; fråga om otillbörligt gynnande

BESLUT

Inslagen frias. Granskningsnämnden anser att de inte innebar ett otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

INSLAGEN

Inslaget i *Rapport* handlade om att ett politiskt parti ville ge kommuner rätt att vägra försörjningsstöd till de som fått avslag på sin asylansökan. I inslaget filmades en blå lagbok i cirka fem sekunder där titeln ”Sveriges rikes lag” syntes.

Inslaget i *Gomorrön Sverige* bestod av ett samtal mellan programledarna och en advokat angående en dom i en uppmärksammas rättegång. På en bildskärm i bakgrunden i studion visades en stillbild med en blå lagbok där titeln ”Sveriges rikes lag” framgick. Stillbilden syntes vid ett antal tillfällen under samtalet.

I *Aktuellt* sändes två inslag om en uppmärksammas rättegång som inletts samma dag. Den blå lagboken med titeln ”Sveriges rikes lag” syntes på en stillbild i påannonseringarna av inslagen.

Förlagets namn framgick inte på den aktuella lagboken i något av inslagen.

ANMÄLAN

Anmälaren är i huvudsak kritisk till att bland annat nyhetssändningar i Sveriges Television (SVT) vid ett flertal tillfällen innehållit framträdande bilder av [Förlag A:s] lagbok, den blå ”Sveriges rikes lag”, på ett sätt som enligt anmälaren kan likställas med reklam och/eller produktplacering.

Under sändningen av *Gomorrön Sverige* den 9 februari 2016 visades lagboken på ett framträdande sätt vid ett flertal tillfällen under sändningen.

Det är i sammanhanget av vikt att det inte finns någon officiell lagbok. ”Sveriges rikes lag” ges ut av ett vinstdrivet förlag, som konkurrerar med åtminstone två andra förlag, som också ger ut lagböcker. Det ena [Förlag B] ger ut den svarta ”Sveriges lag” medan [Förlag C] ger ut den gröna ”Svensk lag”. Ingen av dessa tre är officiella, i den mån att riksdag eller regering har godkänt dem, utan detta är vinstdrivna förlag som själva har valt ut en samling författningar och ger ut dem som lagböcker. SVT väljer dock, kontinuerligt, att endast använda [Förlag A:s] lagbok, ”Sveriges rikes lag”, i sina sändningar.

Genom att använda ”Sveriges rikes lag” som en symbol för juridik och svenskt rättsväsende bidrar SVT till att påverka den generella uppfattningen och stärker bilden av att [Förlag A:s] lagbok är officiell, eller den riktiga lagboken. Detta bidrar till att snedvrider konkurrensen mellan förlagen och därmed ge en marknadsmässig fördel till [Förlag A].

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT har getts möjlighet att yttra sig över om inslagen i *Gomorrön Sverige* och *Aktuellt* överensstämmer med bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande i radio- och tv-lagen. SVT anser att inslagen överensstämmer med bestämmelsen och anför sammanfattningsvis följande.

De aktuella stillbilderna var så kallade genrebilder som används för att tydliggöra ämne och sammanhang i bild. Bilderna symboliserade alltså det område som behandlades, Sveriges lagar, och syftade inte på lagboken som publikation. Av samma skäl visades inte förlagets namn i bild. Den aktuella lagboken, ”Sveriges rikes lag”, är den äldsta lagboken utgiven för första gången år 1861 i Sverige och den som får antas vara den som känns igen av de flesta.

Enligt [Förlag B] gavs den svarta lagboken ”Sveriges lag” ut första gången år 2013. Den gavs tidigare ut av [Förlag D], med förstautgivning år 1997, och kallades den röda lagboken. Enligt [Förlag C] gavs den gröna lagboken, ”Svensk lag”, ut första gången år 1996. Den gröna lagboken saknar emellertid hela skattelagstiftningen och kan inte betraktas som komplett.

Fram till och med år 2013 beställdes Sveriges domstolars lagböcker genom Domstolsverket. Enligt verket beställdes i stort sett enbart den blå lagboken; ”Sveriges rikes lag”. De bedömer att den blå lagboken fortfarande är den som används helt dominerande av domstolarna även när de beställer sina lagböcker direkt. Vid en rundringning till några av Sveriges största domstolar (Förvaltningsrätten i Stockholm, Stockholms tingsrätt och Förvaltningsrätten i

Malmö) framgår att de köper in den blå lagboken även fortsättningsvis. Av detta framgår att den blå lagboken fortfarande är dominerande inom det svenska rättsväsendet och därmed också får anses ha ett starkt symbolvärde även av detta skäl.

Som framgår av inslagen förekommer inte heller någon logotyp eller namn på förlaget som ger ut lagboken. Det förekommer heller inget omnämnande eller ställningstagande som kunde indikera att stillbilderna skulle lyft fram ”Sveriges rikes lag” som bättre eller mer komplett, utan bilderna används strikt för lagbokens symbolvärde genom tiderna.

AKTUELL BESTÄMMELSE

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (5 kap. 5 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något informations- eller underhållningsintresse.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden, som har granskat de aktuella inslagen i de av anmälaren särskilt utpekade programmen, anser att genrebilderna medförde ett visst gynnande av den aktuella lagboken. Nämnden anser dock att gynnandet inte gick utöver vad som var motiverat av ett informationsintresse. Inslagen strider därför inte mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Elisabet Bäck, Leif Hedman, Jan Holmberg, Nedjma Chaouche, Ulrika Hansson och Clas Barkman efter föredragning av Karin Lundin.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Karin Lundin